

Суратчаласаи № 6

озмоишгоҳи бехатарии биологии

Институти ботаника, физиология ва генетикаи растении Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон

ш. Душанбе

03 июни 2022 с.

Рӯзномаи маҷлиси озмоишгоҳи:

Муҳокимаи кори диссертатсионии докторанти PhD Дилшоди Ҳабибулло дар мавзӯи «Тағйирпазирии генотипии аломатҳои аз ҷиҳати хоҷагидорӣ фойданок дар баъзе навъҳои гандум ва ҳамавлоди ёбоии онҳо дар шароити водии Ҳисор». Роҳбари илмии докторант PhD: д.и.б., профессор Носирова Ф.Ю.

Иштирок доштанд:

1. **Носирова Фируза Юсуфовна** – д.и.б., профессор, мудири озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
2. **Нигмонов Мухбил** – д.и.б., х.п.и. озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
3. **Саидмуратов Шавкат Дустмуродович** – н.и.б., х.п.и. озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
4. **Мамадҷусуфова Мену Ғуломайдаровна** – н.и.б., х.к.и. озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
5. **Ҷумаев Комрон Усмонович** – н.и.к., х.п.и. озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
6. **Баротов Самариддин Сабзалиевич** – х.к.и. озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.
7. **Нуров Диловар Саидмуродович** – докторанти PhD курси 2.
8. **Абдуҳолиқова Фарзона Абдурахмоновна** – докторанти PhD курси 2.
9. **Ғадоев Мухсин Қурбоншоевич** – докторанти PhD курси 2.
10. **Қозизода Азам** – магистри курси 2.
11. **Гулнозаи Икромӣ** – магистри курси 2.
12. **Расулов Комрон Самиевич** – лаборанти калони илмии озмоишгоҳи бехатарии биологӣ.

Носирова Ф.Ю. хозиринро хушомадед намуда, чаласаи озмоишгоҳиро кушода эълон намуданд ва суханро ба докторанти PhD Дилшоди Ҳабибулло доданд. Марҳамат, Дилшоди Ҳабибулло сухан ба Шумо!

ШУНИДА ШУД: Дилшоди Ҳабибулло, докторанти PhD, маърузаи диссертатсияи худро дар мавзӯи «Тағйирпазирии генотипии аломатҳои аз ҷиҳати хоҷагидорӣ фойданок дар баъзе навъҳои гандум ва ҳамавлоди ёбоии онҳо

дар шароити водии Ҳисор» барои муҳокима дар ҷаласаи озмоишгоҳи пешниҳод кард. Маъруза ба забони тоҷикӣ дода шуд.

БАРОМАД КАРД: Носирова Ф.Ю., Раҳмат! Дилшоди Ҳабибулло барои маъруза. Марҳамат саволҳо, шарҳҳо ва эродҳо оиди маърузаи Дилшоди Ҳабибулло.

Саволҳои пешниҳодшуда аз ҷониби иштироккунандагони маҷлис:

Носирова Ф.Ю.:

Савол: Занги зард ҳама сол ба вучуд меояд ва оё он ба иқлим вобастагӣ дорад?

Ҷавоб: Дар умум, бештар аз тағйирёбии шароити иқлим вобастаги дорад. Аммо дараҷаи таъсиррасониаш дар ҳар як навъи растанӣ, аз хусусияти генотипии растани вобастаги дорад. Ҳангоми намонокии ҳаво зиёдтар ва гармии муътадили ҳарорат, миқдори боришоти зиёд, сурати афзоиши ва пахншавии занги зард зиёд мешавад.

Савол: Ҳарорати муқарарӣ барои авҷи занги зард чӣ қадар аст?

Ҷавоб: Ҳарорати муқарарӣ барои авҷи занги зард аз 10⁰С то 25⁰С мебошад.

Мамадҷусуфова М.:

Савол: Таҷрибаҳо дар кучо гузаронида шудаанд?

Ҷавоб: Таҷрибаҳо асосан дар қитъаи таҷрибагии ИБҶваГР АМИТ гузаронида шудаанд.

Савол: Чанд навъи гандум гирифтаед ва устувории онҳоро чи гуна ба занги зард муайян намудед?

Ҷавоб: Мо барои таҷриба 11 навъи гандумро интихоб намудем ва дараҷаи сироятёбии навъҳоро аз занги зард бо усули диди назар, ки дараҷаи таъсиррасонии занги зард дар баргҳои онҳо чанд фоизро ташки медиҳад, муайян карда, бо тартиби 5-балла чен карда шуд ва ин тартиб хусусиятҳои устувории онҳоро ба занги зард нишон дод, ки дараҷаи устувории онҳоро муайян намудем.

Савол: Доир ба устувории навҳои гандум ба занги зард мухтасар мегуфтед, ки кадом навъҳо устувории баланд доранд.

Ҷавоб: Дар натиҷаи тадқиқотҳои гузаронида шуда муайян карда шуд, ки аз навъу намунаҳои омӯхташуда навъҳои Ормон, Садокат, Шумон ва намунаи навъи Чагер х *Ae. tauschii*, №14 тобовариашон ба таъсири занги зард, нисбат ба навъҳои дигар зиёдтар аст.

Ҷумаев К.:

Савол: Дар қорҳои илмӣ – тадқиқотӣ чанд намуди гандумро истифода бурдед ва онҳоро аз кучо дастрас намудед?

Ҷавоб: Ба сифати объекти тадқиқоти ду намуди гандум, яъне мулоим ва гандуми сахтро истифода бурдем, ба намуди гандуми мулоим бештар навъҳои маҳалӣ ва якчанд навъу намунаҳои аз хориҷи кишвар ворид карда шуда мебошанд. Намунаҳо аз коллексияи маҳаллӣ гирифта шудаанд.

Савол: Дар тадқиқоти илмӣ кадом услҳоро истифода намудаед?

Ҷавоб: Дар тадқиқот илмӣ усулҳои таҷрибаи саҳроӣ, таҳлили биохимиявӣ сифати дон, усули микроскопӣ, таҳлили биометрӣ истифода бурда шудааст.

Носирова Ф.Ю.: Боз савол ҳаст? Нест пас ба қисми муҳокимаронӣ мегузарем. Дар муҳокимарони д.и.б., х.п.и. **Нигмонов М.**, н.и.б. х.п.и. **Саидмуратов Ш.Д.**, н.и.б., х.к.и. **Мамадҷусуфова М.Ғ.**, н.и.к., х.п.и. **Ҷумаев К. У.**, баромад карда кори диссертатсионии Дилшоди Ҳабибуллоро мусбат арзёби намуда, ва якҷанд пешниҳоду эъродҳо пешниҳод карданд.

Носирова Ф.Ю.: Дар натиҷаи муҳокимарониҳо чунин хулоса қабул карда шуд.

Хулоса: Кори тадқиқотӣ, мақсад ва вазифаҳои илмӣ дар рисола гузошташуда аз ҷониби докталаб дар диссертатсия пурра нишон дода шудаанд. Усулҳои илмию-методӣ хуб ба ҳам пайваста ва пешниҳод карда шудаанд. Аз ин рӯ, диссертатсия баъди аз нав дида баромадани ҷиддии камбудихо бо назардошти ҳамаи эъродҳои пешниҳодшуда ба ҳимоя пешниҳод кардан шавад. Ба диққатон ташаккур!

ҚАРОР ҚАБУЛ КАРДАНД: Кори диссертатсионии докторанти PhD Дилшоди Ҳабибулло барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси 6D060707 – Генетика, баъди баргараф намудани тағйиру иловаҳо, барои ҳимоя дар ШД назди Институт тавсия дода шавад.

Раиси маҷлиси озмоишгоҳи

Носирова Ф.Ю.

Котиби маҷлиси озмоишгоҳи

Баротов С.С.

Имзои Ф.Ю. Носирова ва С.С.Баротовро

тасдиқ менамоям нозири калони

шӯбаи кадрҳои Институти ботаника,

физиология ва генетикаи растении АМИТ

Умарова Н.С.